

Tisková zpráva

Vztah české veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v ČR – březen 2019

- ⊙ Za nejsympatičtější jsou vedle Čechů považováni Slováci (více než čtyři pětiny dotázaných uvedly odpověď "velmi" nebo "spíše" sympatičtí).
- ⊙ Největší antipatie vyvolávají Romové a Arabové – okolo 70 % dotázaných uvedlo odpovědi "spíše" či "velmi nesympatičtí".
- ⊙ S výjimkou Vietnamců a Arabů se míra sympatií či nesympatií k jednotlivým národnostním skupinám v čase příliš nemění. Nárůst sympatií k Vietnamcům proběhl jednak mezi roky 2013 a 2014, jednak mezi roky 2017 a 2019. Nárůst nesympatií k Arabům byl zaznamenán mezi lety 2014 a 2016, v roce 2017 se tento nárůst zastavil a v roce 2018 došlo k mírnému poklesu, který letošní výzkum potvrdil.
- ⊙ Hodnocení Arabů je podmíněno věkem, životní úrovní a tím, koho dotázaní volili za prezidenta.

Zpracoval:
Milan Tuček
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 593

⊙ V březnu 2019 byl v rámci pravidelných šetření Naše společnost zkoumán vztah veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v České republice. Do šetření bylo zahrnuto celkem 17 národností žijících v naší zemi včetně Čechů, kteří v tomto případě slouží jako referenční skupina. Respondenti své sympatie či antipatie vyjadřovali pomocí pětibodové škály, na které bod 1 znamenal „velmi sympatičtí“, 2 „spíše sympatičtí“, 3 „ani sympatičtí, ani nesympatičtí“, 4 „spíše nesympatičtí“ a 5 „velmi nesympatičtí“.

Největší sympatie projevují občané zcela pochopitelně ve vztahu k Čechům (87 % zvolilo možnost „velmi sympatičtí“ nebo „spíše sympatičtí“ a asi procento „spíše či velmi nesympatičtí“) a k Slovákům (83 % sympatičtí / 3 % nesympatičtí). S odstupem následují Poláci, kterým projevuje sympatie 45 % veřejnosti proti 18 % vyjadřujících nesympatie. U následujících národností rovněž převažují sympatie nad nesympatiemi: Řekové (40 % / 13 %), Maďaři (36 % / 14 %), Vietnamci (38 % / 17 %), Židé (32 % / 15 %), Němci (35 % / 23 %) a Bulhaři (31 % / 21 %). U dalších národností nastává převaha antipatií nad sympatiemi, i když největší podíl tvoří neutrální hodnocení „ani sympatičtí, ani nesympatičtí“: Rusové (28 % sympatičtí / 31 % nesympatičtí), Číňané (22 % / 29 %), Srbové (20 % / 28 %) a Ukrajinci (20 % / 35 %). V případě Rumunů (14 % / 43%), Albánců (8 % / 50 %), Romů (6 % / 70 %) a Arabů (5 % / 72 %) již deklarované antipatie tvoří největší část odpovědí, v případě dvou posledně zmíněných národnostních skupin dokonce výraznou absolutní většinu. Tradičně vysoce odmítavý vztah občané deklarují vůči Romům, u kterých 34 % respondentů zvolilo odpověď „velmi nesympatičtí“. V tomto ohledu se k nim ovšem v posledních letech přiblížili a dokonce je překonali Arabové, když odpověď „velmi nesympatičtí“ v jejich případě uvedlo 40 % dotázaných. Oproti roku 2014 došlo k nárůstu krajních nesympatií ve vztahu k Arabům o 17 procentních bodů.

Časové srovnání potvrdilo, že míra sympatií či antipatií k uvedeným národnostem je více méně stabilní v celém sledovaném období. Za povšimnutí jen stojí, že jediný výrazný nárůst antipatií k Arabům se zastavil v roce 2017 a že v průběhu posledních tří let došlo, možná i v souvislosti se zvýšenými antipatiemi k Arabům, k mírnému poklesu míry nesympatií u Romů. Výsledky za letošní rok potvrzují trend nastoupený v roce 2017. Za zmínku stojí trvalý nárůst sympatií k Vietnamcům, kdy průměr dosahuje zatím nejnižší hodnoty od roku 2013 (poprvé zjišťováno) a kdy pokles od minulého roku je na hranici statistické významnosti. Mírně se zhoršilo hodnocení Poláků, což může být odrazem nedávných a opakujících se problémů s dováženým polským masem. Naopak mírné zlepšení aktuální výzkum ukázal kromě již zmiňovaných Vietnamců a Romů také v případě Maďarů a Rusů.

Tabulka 1: Vztah k národnostním skupinám žijícím v ČR (%)¹

	Velmi sympatičtí (1)	Spíše sympatičtí (2)	Ani sympatičtí, ani nesympatičtí (3)	Spíše nesympatičtí (4)	Velmi nesympatičtí (5)	Neví	průměr
Češi	46	41	12	1	0	0	1,68
Slováci	38	45	13	2	1	1	1,80
Poláci	11	34	36	12	5	2	2,65
Řekové	8	32	38	10	3	9	2,66
Maďaři	7	29	42	10	4	8	2,72
Vietnamci	6	32	43	12	5	2	2,78
Židé	6	26	41	10	5	12	2,80
Němci	8	27	40	17	6	2	2,86
Bulhaři	6	25	41	16	5	7	2,88
Rusové	6	22	38	23	8	3	3,05
Číňané	4	18	39	21	8	10	3,13
Srbové	3	17	40	20	8	12	3,15
Ukrajinci	3	17	43	23	12	2	3,25
Rumuni	2	12	35	30	13	8	3,44
Albánci	2	6	29	31	19	13	3,67
Romové	1	6	22	36	34	1	3,96
Arabové	1	4	18	32	40	5	4,10

Pozn.: V tabulce jsou národnosti srovnány podle pořadí tak, jak se umístily v průměru podle oblíbenosti.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 3. 2019, 1096 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 2: Vztah k národnostním skupinám žijícím v ČR – vývoj v čase (%)

	III/2013	III/2014	II/2015	III/2016	III/2017	III/2018	III/19
Češi	1,69	1,58	1,59	1,66	1,75	1,69	1,68
Slováci	1,79	1,72	1,76	1,88	1,91	1,85	1,80
Poláci	2,47	2,40	2,47	2,61	2,59	2,52	2,65
Řekové	2,72	2,58	2,72	2,88	2,74	2,69	2,66
Maďaři	2,96	2,80	2,88	2,93	2,86	2,85	2,72
Vietnamci	3,26	3,09	3,11	2,96	2,97	2,85	2,78
Židé	2,80	2,67	2,83	2,91	2,86	2,83	2,80
Němci	2,87	2,83	2,82	2,87	2,89	2,91	2,86
Bulhaři	2,98	2,88	2,95	2,98	2,93	2,97	2,88
Rusové	3,11	3,27	3,31	3,18	3,16	3,15	3,05
Číňané	3,35	3,28	3,25	3,27	3,27	3,15	3,13
Srbové	3,16	3,07	3,19	3,21	3,20	3,08	3,15
Ukrajinci	3,57	3,36	3,44	3,26	3,30	3,29	3,25
Rumuni	3,60	3,56	3,55	3,59	3,52	3,50	3,44
Albánci	3,66	3,65	3,74	3,86	3,80	3,68	3,67
Romové	4,24	4,21	4,30	4,26	4,15	4,07	3,96
Arabové	-	3,79	4,02	4,20	4,19	4,09	4,10

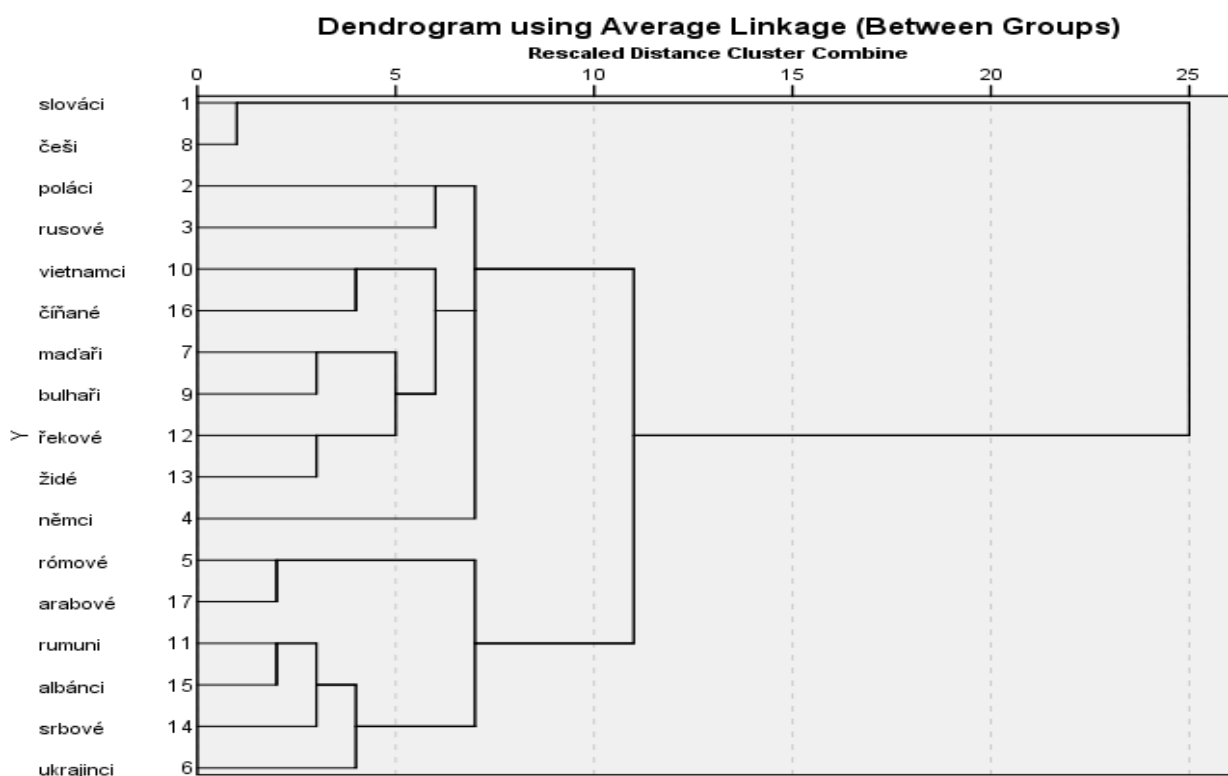
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

¹ Znění otázky: „Jak byste pomocí této škály označil svůj vztah ke skupinám obyvatelstva žijícím na území České republiky? a) Slováci, b) Poláci, c) Rusové, d) Němci, e) Romové, f) Ukrajinci, g) Maďaři, h) Češi, i) Bulhaři, j) Vietnamci, k) Rumuni, l) Řekové, m) Židé, n) Srbové, o) Albánci, p) Číňané, q) Arabové.“
Možnosti odpovědí: 1 = velmi sympatičtí, 2 = spíše sympatičtí, 3 = ani sympatičtí, ani nesympatičtí, 4 = spíše nesympatičtí, 5 = velmi nesympatičtí

Podrobnější analýza postojů k Arabům prokázala, že tyto nejvíce korelují s postoji k Romům (korelační koeficient 0,57), Albáncům (0,51) a Rumunům (0,54) (viz též následující faktorovou analýzu). Postoj k Arabům je ovlivněn deklarovanou životní úrovní (ti, kteří deklarují dobrou životní úroveň, ve 36 % uvedli odpověď „velmi nesympatičtí“, ti, kteří deklarují špatnou životní úroveň, tuto odpověď uvedli v 57 %). Názor na Araby je též podmíněn věkem (nejmladší kohorta 31 % „velmi nesympatičtí“, nejstarší 44 %). Podobná podmíněnost názorů ale nebyla zjištěna v případě Romů. Za pozornost stojí, že výrazný rozdíl v názorech na Araby jsme zjistili i mezi voliči M. Zemana a J. Drahoše (47 % ku 33 % v odpovědi „velmi nesympatičtí“). Určitý rozdíl jsme zjistili i ve vztahu k Romům (37 % ku 28 % u odpovědi „velmi nesympatičtí“). Také u sympatií k Rusům se voliči M. Zemana a J. Drahoše lišili (39 % ku 26 % v součtu odpovědí „velmi“ a „spíše sympatičtí“), ale nelišili se v názorech na Číňany. Dotázaní s různou životní úrovní se v hodnocení Rusů ani Číňanů nelišili.

Faktorová analýza odhalila 3 vzájemně nezávislé faktory, které vyčerpaly 58 % variance. Do jednoho faktoru se seskupili Češi, Slováci, Poláci a Maďaři (částečně pak Němci a Rusové). Jádro dalšího faktoru tvořily převážně negativně či nejednoznačně vnímané „problémové“ národnosti: Romové, Arabové, Albánci, Rumuni, Ukrajinci a částečně Němci, Rusové a Poláci (historicky ovlivněné vztahy). Do třetího faktoru se seskupili ostatní: Řekové, Židé, Číňané, Vietnamci a Srbové.

Klastrová analýza (viz následující graf) poskytla mírně odlišný výsledek. Za pozornost stojí, že (problémový) klastr tvoří jen Arabové, Romové, Rumuni, Albánci, Ukrajinci a také Srbové. Dále pak je potvrzena blízkost Vietnamců a Číňanů, Maďarů a Bulharů. Pro blízkost Řeků a Židů nemáme vysvětlení, jen se opakuje výsledek z faktorové analýzy. Nově je zjištěno oddělené vnímání Poláků, Němců a Rusů. Češi a Slováci jsou si nejbližší, ale stojí zcela mimo ostatní národnosti. Celkově se dá říci, že klastrová analýza má blíže k zažité stereotypizaci než faktorová analýza.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 13. 3. 2019, 1096 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. - 13. 3. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1096</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>226</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.11</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ov190415</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>15. dubna 2019</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různé velikých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu "Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy".

|